

געגעווען של דחליל*

מאת ירדנה הדס

המכנה המשותף לשלושת הסיפורים שבספר הקטן שלפנינו הוא: כליון-נפש, געגור עים. המתגעגעים הם נציגיהם של שלושה תחומים: דומם (דחליל), חי (הכלב רנדי) וצומח (כלנית).

געגעווען עושים אותם אנושיים מאד — אולם סיפורי תולדותיהם מעוגנים היטב בקרקע-המציאות ועל כן סופם ריאליסטי מאד: הדחליל לעולם לא יהיה אדם (בהבדל מ"פינוקיו" של קולודי); הכלב רנדי — ספק אם ימצא ויחזור לביתו (כך אומר השוטר, שהוא הדמות הכליודעת שבסיפור); והכלנית — לעולם לא תראה עוד את הגבעה שבהרי הגלבוש.

שלושת הסיפורים — יש בהם מומנט של נחמה: הדחליל זוכה ב"עזר כנגדו" ("דחלילה יפהפיה"); הכלבלב הקטן רנדי ממלא ככל האפשר מקומו של רנדי הגדול; הכלנית מתרגלת למצבה. נחמה יש כאן — אך אין אשליות. אין הסיפורים משלים את הקורא הצעיר בנחמות-שוא.

הספר מכיל ערכים חיוביים רבים, שאינם מובאים בדרך ההטפה: היונים (המזיקות!) מתוארות באורח אמין בלא פתרון של השמדה או הרעלה; הכלב, העוזב את ביתו, מעוצב מתוך חיבה ומעמדת הבנה לבעיותיו; המימסד מיוצג על ידי השוטר הנבון, שגישתו לילדים ולבעלי-חיים חיובית היא ואוהבת; תיאור הצפיפות בבית שברחוב טרומפלדור מפנה את תשומת הלב לעניין איכות החיים; איסור קטיף פרחי הבר מחנך להגנת-הטבע ולהערכתו; ועוד. כאמור, אין כל כבדות או הטפה בדרך מסירתם של הערכים הללו. נהפוך הוא: הספר רצוף הומור חביב וסלחני: הרופא מועד בעברו את הגדר (אך כל רע לא יאונה לו); הילד דניאל נעלם (אך הוא נמצא עד מהרה) — ואין הסיפור מכיל כל דברי-זעם או כיבושין לאחיו הגדולים, שהתרשלו בשמירה עליו. די לנו בתיאור המתח, הכרוך בחיפוש אחריו, ובאנחת-הרווחה שלנו עם התגלותו לנו. חיוניותם של הסיפורים מתחזקת עוד בעזרת הרבישיח והדרשיח, המאפיינים את דרך כתיבתו של מירן. השיחות קולחות וזורמות, כמו אצל ילדים, כדרכם ללא התחננות מיותרת, ההומור המילולי מנוצל במלואו: דניאל הקטן מבטא "טרונטלדורף" במקום "טרומפלדור" וכולנו נהנים (ולא לועגים, חלילה).

* "הדחליל של דוקטור גבעולי". כתב: ראובן מירן, צייר: גיורא כרמי, ספרי סימך-קריאה, הוצאת הקיבוץ המאוחד, תש"ם.

וכשנעלם דניאל, שואל אחיו את השוטר אם מצאו אותו (ומתכוון לכלב רנדי).
על כך משיבים לו כי אכן "מצאו אותו" (ומתכוונים לדניאל בן השנתיים)...
עם כל החיוך מכיל הספר שפעת תיאורים של רגשות מעודנים ביותר. תיאורים
אלה הם קצרים, בלתי מכבידים, ומזינים את נפשו של הקורא הרגיש ואנין־הטעם
(בלא להרחיק את הקורא ה"מעשי" וחסר הסבלנות).
עם אלה נוכל לבנות, למשל, את התחושה החדה של הילד הבכור שבדירה שבר־
חוב טרומפלדור: "הרגשתי איך כולם (כל הילדים הקטנים יותר) מביטים בי
בחשיכה"... ולאחר מכן בא תיאור החלום הקשה, המתקרב לסיוט, אשר בו גלומה
כל החרדה לגורלו של הכלב הנעלם...
האיכות הפיוטית ניכרת ביותר בסיפור השלישי והאחרון. מעין פזמון חוזר פותח
את הסיפור ואף חותם אותו ("בחזרה של ילדה חמודה ברעננה..."). אלא שההב־
דלים הדקים שבין מצבה של הכלנית בראשית הסיפור לבין זה שבסופו (שלא השתנה
אובייקטיבית כלל וכלל) מלמדים את הקורא הצעיר משהו נוסף בדרכו אל קבלת־
המציאות ושמירת יפ־החיים ככל שידו של האדם משגת...